

CASE REPORT / OLGU SUNUMU

Klaritromisin Kullanımına Bağlı Nadir Olarak Gelişen ‘Siyah Kılılı Dil’: Bir Olgu

Sunumu

Clarithromycin Related ‘Black Hairy Tongue’: A Rare Case Report

Gürkan Muratdağı¹, Mustafa Baran İnci², Büşra Çınar¹, Hasan Çetin Ekerbiçer¹

¹Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Aile Hekimliği Anabilim Dalı, Sakarya

²Sakarya Üniversitesi Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Sakarya

Corresponding author: Gürkan Muratdağı

Adnan Menderes caddesi, Sağlık Sokak, No: 195-54000, Adapazarı/Sakarya. Tel: +90 264 255 21 06. Fax number: +90 264 255 21 05.

e-mail: drgm54@gmail.com

Özet

‘Siyah Kılılı Dil’, dilin dorsal yüzünde uzamış filiform papillaların tüy benzeri görünümündeki benign lezyonudur. Toplumda görülme sıklığı %0,6-13 arasındadır. Predispozan faktörler arasında sigara kullanımı, yoğun kahve/çay içilmesi, kötü

Abstract

‘Black Hairy Tongue’ is the benign lesion with hairy appearance of elongated filiform papillae on the dorsum of tongue. Its incidence in the population is about 0,6-13%. Predisposing factors are smoking, heavily consumption of tea/coffee,

ağız hijyeni, trigeminal nevralji, kserostomi ve ilaç kullanımı yer almaktadır. Biz, klaritromisin kullanımına bağlı gelişen bir ‘Siyah Kılılı Dil’ olgusu sunmayı amaçladık.

Anahtar kelimeler: Makrolid, Klaritromisin, ‘Siyah Kılılı Dil’

poor oral hygiene, trigeminal neuralgia, kserostomia and drug use. We aimed to report a ‘Black Hairy Tongue’ case induced by clarithromycin use.

Key words: Macrolide, Clarithromycin, ‘Black Hairy Tongue’

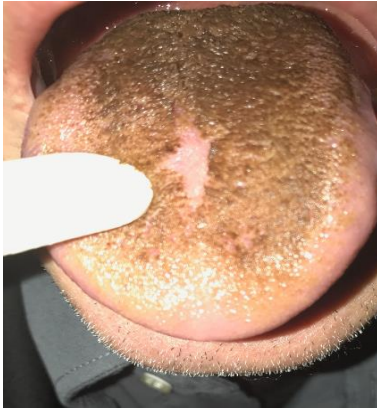

Giriş

‘Siyah Kılılı Dil’ (Black Hairy Tongue, Lingua Villosa Nigra) dilin dorsal yüzeyindeki filiform papillalarda hipertrofi, hiperkeratoz, uzama ve halı benzeri tüylü bir görünüm oluşturan, kazanılmış benign bir lezyondur. ¹ Toplumda, coğrafi değişimi olmakla beraber, görülme sıklığı %0,6-13 arasındadır. ¹ Dil sırtında daha çok siyah ya da siyah-kahverengi değişiklik yapmasına karşın sarı, yeşil gibi renklerde de görülebilir. ² İncelemede uzamış filiform papillalar görülebilir, sıklıkla asemptomatiktir ve hastalar daha çok estetik görüntü kaygılarıyla başvurur. ² Etiyolojisinde kötü ağız hijyeninin yanısıra sigara, alkol, aşırı çay-kahve tüketimi, ilaç kullanımı yer almakta olup ilaçlar arasında antasitler, lityum, lansaprazol ve özellikle antibiyotik kullanımı (eritromisin, penisilinler, doksisisiklin, linezolid, neomisin) öne çıkmaktadır. ^{1,5} Tanısı, incelemede uzamış ve renkli filiform papillaların görülmesiyle konur. Tanı için çoğunlukla biyopsi gerekmez ancak nadiren dermoskopi kullanılması gerekebilir. ² Ayırıcı tanısında dili siyaha boyayan etkenler, oral tüylü lökoplaki, akantosis nigrikans, konjenital lingual melanotik maküller, konjenital melanositik nevüs, premalign lökoplaki, skuamöz hücreli karsinom ve hipertrofik herpes virüs enfeksiyonu yer alır. ¹ Tedavisinde dilin fırçalanması, oral nistatin gibi antifungaller, retinoidler, B kompleks vitaminleri kullanılmaktadır. ²

Olgu: 47 yaşındaki erkek hasta polikliniğimize dilde siyah renk değişikliği şikayetiyle başvurdu. Hastanın öyküsünden 10 gün önce başka bir merkezde alt solunum yolu enfeksiyonu nedeniyle klaritromisin tedavisi aldığı ve antibiyotiğin 7. gününde dildeki renk değişikliğini tespit edildiği öğrenildi. Renk değişikliğinin 3. Gününde polikliniğimize geldi.

Özgeçmişinde 8 yıldır Tip 2 diyabet hastası olduğu ve bu nedenle kombine oral antidiyabetik kullandığı, 25 yıl önce peptik ülser nedeniyle mide rezeksiyon operasyonu olduğu ama şu an şikayetinin olmadığı ve düzenli antasit ilaç kullanmadığı, herhangi bir malign hastalık öyküsü olmadığı, 30 yıldan beri günde 1 paket sigara içtiği, alkol kullanmadığı, ortalama sıklıkta çay/kahve tüketimi olduğu ve düzenli olmasa da diş fırçalama alışkanlığı olduğunu öğrenildi. Hastanın fizik muayenesinde, dilin filiform papillalarında hipertrofi ve siyah-kahverengi tüye benzer lezyonları olduğu tespit edildi (Resim1). Genel fizik muayenesinde başka bir patoloji saptanmadı. Tetkiklerinde tam kan sayımı, demir, total demir bağlama kapasitesi, ferritin, vitamin B12, folik asit değerleri normal sınırlardaydı. Hastaya sigarayı bırakması ve klorheksidinli gargara ile ağız gargarası yapıp dilini fırçalaması tavsiye edildi. Oral nistatin tedavisi başlandı ve tedavinin 12. günündeki kontrolünde dilindeki lezyonların büyük oranda düzeldiği tespit edildi (Resim2). Hastadan bilgilerinin yayınlanması konusunda onam alındı.

Resim 1.

Resim 2.

Tartışma:

'Siyah Kılılı Dil', dildeki filiform papillaların hipertrofisi, hiperkeratozu ve uzaması ile seyreder. ¹ Filiform papillalarda biriken keratinize bantların tüylü görünümüne yol açtığı bildirilmiştir. ³ 'Siyah Kılılı Dil' ayırıcı tanısı yapılırken özellikle siyaha boyanmış dil, oral

tüylü lökoplaki, pigmente fungiform papilla, akantozis nigrikans dışlanmalıdır. ⁵ Siyaha boyanmış dil görünümüne minosiklin ve bizmut subsalisilat başta olmak üzere birçok ilaç ve kimyasal madde yol açabilir. ⁶ Ancak ‘Siyah Kılılı Dil’ den farklı olarak filiform papillalarda uzama görülmez. ⁶ Oral kılılı lökoplaki genellikle AIDS’li hastalarda dilde görülen düzensiz beyaz kenarlı lezyonlardır. ⁴ Fungiform papillalar sıklıkla siyah ırkta görülen ve dilin uç ve lateralinde yerleşen lezyonlardır. ⁵ Akantozis nigrikans ise çoğunlukla malignitelere eşlik eden, dilde papüler tarzda uzama gösteren bir lezyondur ve dudak tutulumu da eşlik edebilir. ⁵ ‘Siyah Kılılı Dil’ oluşumuna birçok faktör neden olabilir. Bunlar arasında sigara içmek, çok fazla siyah çay, kahve tüketmek, alkol kullanımı, kötü ağız hijyeni, genel bir düşüklük, baş-boyun bölgesine yakın zamanda radyoterapi uygulanması, maligniteler ve ilaç kullanımı sayılabilir. ¹ Her ne kadar sigara içmek risk faktörleri arasında yer alsada arada sırada sigara içmek ‘Siyah Kılılı Dil’ oluşma riskini çok hafif artırmaktadır. ¹ Hastanın uzun yıllardır sigara kullanmasına rağmen dilinde renk değişikliği olmayıp antibiyotik kullanımından hemen sonra dilindeki şikayetlerinin ortaya çıkması nedeniyle sigara kullanımı durumu dışlandı. Ayrıca tedavi sırasında ve sonrasında şikayetleri sigara kullanmasına rağmen gerilediği için sigarayı predispozan faktör olarak değerlendirmedik. Hastamızın aşırı çay/kahve tüketimi de söz konusu değildi.

‘Siyah Kılılı Dil’ oluşumuna yol açan ilaçlar arasında antibiyotikler en fazla yer tutmaktadır. Antibiyotikler içinde özellikle penisilin, eritromisin, doksisisiklin, neomisin ‘Siyah Kılılı Dil’ oluşumu ile ilişkilendirilmiştir. ¹ Bizim hastamızın ‘Siyah Kılılı Dil’ oluşumunda yaklaşık 10 gün önce klaritromisin kullanım öyküsü söz konusudur. Klaritromisin, makrolid grubu bir antibiyotiktir. Her ne kadar literatürde klaritromisin ile ilişkili ‘Siyah Kılılı Dil’ olgusu bildirilmemiş ise de yine makrolid grubu bir antibiyotik olan eritromisin nedeniyle oluşan ‘Siyah Kılılı Dil’ olgusu bildirilmiştir. ⁷ Klaritromisine bağlı gelişen yan etkilerde

‘Siyah Kılılı Dil’ yer almamaktadır. Bu yönden bakıldığında nadir görülen bir olgu olduğu ileri sürülebilir. İlaç kullanımında ortaya çıkan bir advers etki açısından neden-sonuç ilişkisinin kurulması için birçok skala, algoritm ve nomogramlar geliştirilmiş olup Naranjo nomogramı bunlar içinde en fazla rağbet görenidir. ⁶ Naranjo kriterlerine göre 1-4 puan arası skorlar ‘olası’ neden olarak değerlendirilmektedir ve olgumuz skorlandığında 3 puan almıştır.

Sonuç: ‘Siyah Kılılı Dil’, dil yüzeyinde uzamış filiporm papillalar ve çoğunlukla siyah renk değişikliği ile karakterize, nadir görülen beningn bir lezyondur. Antibiyotik kullanımının ‘Siyah Kılılı Dil’ oluşumuna yol açtığı bildirilmiştir. Bizim olgumuzda ‘Siyah Kılılı Dil’ gelişme nedeni genişletilmiş naranjo kriterlerine göz önüne alındığında ve diğer predispozan faktörler dışlandığında olasılıkla klaritromisindir. Burada, daha önce literatürde rastlanılmamış, klaritromisin kullanımına bağlı gelişen nadir bir ‘Siyah Kılılı Dil’ olgusu sunulmuştur.

Kaynaklar:

1. Gurvits GE, Tan A. Black hairy tongue syndrome. *World J Gastroenterol.* 2014;20(31):10845-10850. doi:10.3748/wjg.v20.i31.10845
2. Schlager E, St Claire C, Ashack K, Khachemoune A. Black Hairy Tongue: Predisposing Factors, Diagnosis, and Treatment. *Am J Clin Dermatol.* 2017;18(4):563-569
3. Manabe M, Lim HW, Winzer M, Loomis CA. Architectural organization of filiform papillae in normal and black hairy tongue epithelium: dissection of differentiation pathways in a complex human epithelium according to their patterns of keratin expression. *Arch Dermatol.* 1999;135:177–181.
4. McGrath EE, Bardsley P, Basran G. Black hairy tongue: what is your call? *CMAJ.* 2008;178:1137–1138.
5. Bayramgurler D, Akturk A, Ciftci N, Yıldız KD, Kıran R. Pigmented fungiform papillae: report of two cases. *Türkiye Klinikleri J Dermatol* 2007;17(2):129-32.
6. Thompson DF, Kessler TL. Drug-Induced Black Hairy Tongue. *Pharmacotherapy* 2010;30(6):585–593
7. Pigatto PD, Spadari F, Meroni L, Guzzi G. Black hairy tongue associated with long-term oral erythromycin use. *J Eur Acad*

Muratdağı ve ark. Klaritromisin Kullanımına Bağlı Nadir Olarak Gelişen 'Siyah Kılılı Dil': Bir Olgu

Sunumu. *Journal of Human Rhythm* 2020;6(3):132-137.

Dermatol

Venereol.

2008;22(10):1269-1270